 CENTRUM ZDROWIA DZIECKA	STANDARDOWA PROCEDURA OPERACYJNA	PX_ZBK;QP2	
Instytut „Pomnik – Centrum Zdrowia Dziecka” Al. Dzieci Polskich 20 04 – 730 Warszawa	POBIERANIE I TRANSPORT MATERIAŁU DO BADAŃ LABORATORYJNYCH	Wydanie nr: 1 z dnia: 2026.03.06	
1. PRACOWNIA TERAPII MONITOROWANEJ, FARMAKOKINETYKI KLINICZNEJ I TOKSYKOLOGII 2. PRACOWNIA WAD METABOLIZMU 3. PRACOWNIA DIAGNOSTYKI ZABURZEŃ METABOLIZMU I STEROIDOGENEZY 4. PRACOWNIA IMMUNOCHEMII I ALERGOLOGII KLINICZNEJ		Strona	Liczba załączników
1 z 13		4	
Proces: MEDYCZNA DIAGNOSTYKA LABORATORYJNA ZAKŁAD BIOCHEMII KLINICZNEJ			

I. Cel procedury

Celem wprowadzenia procedury jest określenie i przedstawienie jednolitych zasad pobierania oraz transportu materiału biologicznego do badań laboratoryjnych zleczanych do:

- Pracowni Terapii Monitorowanej, Farmakokinetyki Klinicznej i Toksykologii; tel. 815 16 40;
- Pracowni Wad Metabolizmu; tel. 815 71 47;
- Pracowni Diagnostyki Zaburzeń Metabolizmu i Steroidogenezy; tel. 815 17 07;
- Pracowni Immunochemii i Alergologii Klinicznej; tel. 815 73 06.

Zakładu Biochemii Klinicznej Instytutu „Pomnik - Centrum Zdrowia Dziecka” (IPCZD).

Przestrzeganie powyższych zasad służy:

- zapewnieniu jakości próbek;
- eliminacji/ograniczeniu do minimum prawdopodobieństwa wystąpienia błędów przedlaboratoryjnych;
- zapobieganiu ekspozycji zawodowej pracownika;
- kontaminacji elementów poczty pneumatycznej.

II. Zakres stosowania procedury

Procedura obowiązuje wszystkich pracowników IPCZD pobierających i transportujących materiał do badań, pracowników Laboratorium Badań Podstawowych IPCZD, wszystkich pracowników Zakładu Biochemii Klinicznej IPCZD, Działu Zarządzania Infrastrukturą IPCZD oraz Działu Centralnej Sterylizacji i Dezynfekcji IPCZD oraz zleceniodawców zewnętrznych.

III. Definicje

MATERIAŁ BIOLOGICZNY - krew, mocz, płyn mózgowo-rdzeniowy, płyny z jam ciała, kał, wymazy i inne próbki pobierane do badań.

ZLECENIODAWCA - podmiot lub osoba wystawiająca zlecenie na badania laboratoryjne.

ZLECENIOBIORCA - laboratorium, zakład lub pracownia realizujące badania laboratoryjne na podstawie zlecenia wystawionego przez zleceniodawcę.

 CENTRUM ZDROWIA DZIECKA	STANDARDOWA PROCEDURA OPERACYJNA	PX_ZBK;QP2	
Instytut „Pomnik – Centrum Zdrowia Dziecka” Al. Dzieci Polskich 20 04 – 730 Warszawa	<p style="text-align: center;">POBIERANIE I TRANSPORT MATERIAŁU DO BADAŃ LABORATORYJNYCH</p>	Wydanie nr: 1 z dnia: 2026.03.06	
1. PRACOWNIA TERAPII MONITOROWANEJ, FARMAKOKINETYKI KLINICZNEJ I TOKSYKOLOGII 2. PRACOWNIA WAD METABOLIZMU 3. PRACOWNIA DIAGNOSTYKI ZABURZEŃ METABOLIZMU I STEROIDOGENEZY 4. PRACOWNIA IMMUNOCHEMII I ALERGOLOGII KLINICZNEJ		Strona 2 z 13	Liczba załączników 4
Proces: MEDYCZNA DIAGNOSTYKA LABORATORYJNA ZAKŁAD BIOCHEMII KLINICZNEJ			

IV. Opis postępowania

Zasady ogólne

1. Sposób pobrania i przygotowania materiału do badania zależy od rodzaju materiału oraz typu zleconego badania.
2. Każdy rodzaj materiału pobrany od pacjenta jest uważany za materiał zakaźny i musi być traktowany jako potencjalne źródło zakażenia.
3. Sposób pobierania materiału nie może zmieniać jego właściwości.
4. Standardem pobierania krwi żyłnej jest stosowanie systemów zamkniętych do pobierania krwi jednorazowego użytku. Używanie zestawów próżniowych zapewnia właściwą jakość próbek oraz zmniejsza ryzyko kontaktu osób pobierających, transportujących oraz wykonujących analizy z materiałem potencjalnie zakaźnym.
5. Pobierając krew należy zwrócić uwagę na dobór probówki z odpowiednim antykoagulantem lub czynnikiem przyspieszającym krzepnięcie krwi.
6. Probówka musi być wypełniona krwią do określonej objętości zgodnie ze wskazaniami producenta. Pożądana objętość jest określona na każdej probówce.
7. Standardem pobierania krwi włośniczkowej jest stosowanie nakłuwaczy oraz kapilar i przeznaczonych do tego celu pojemników.
8. W przypadku pobierania krwi tętnicznej należy stosować przeznaczone do tego celu strzykawki.
9. Do pobrania i przechowywania moczu stosuje się zamykane pojemniki jednorazowego użytku.
10. Należy w sposób jednoznaczny identyfikować i weryfikować tożsamość pacjenta, od którego będzie pobierany materiał.
11. Każdą probówkę/pojemnik, do którego będzie pobierany materiał biologiczny, należy wyraźnie opisać w sposób jednoznacznie identyfikujący pacjenta (imieniem i nazwiskiem oraz numerem PESEL/numerem dokumentu potwierdzającego tożsamość pacjenta, lub nr identyfikacyjnym pacjenta, lub kodem kreskowym) oraz oznakować symbolem komórki zlecającej badanie, datą i czasem pobrania. Powyższy sposób oznakowania próbek dotyczy również materiału dostarczanego spoza IPCZD.
12. Należy stosować nowe rękawiczki jednorazowego użytku przy każdym pacjencie wyłącznie w celu pobrania materiału.
13. Pobranie materiału do badań należy potwierdzić podpisem na zleceniu w sposób umożliwiający identyfikację osoby pobierającej oraz zanotować datę i godzinę pobrania.
14. Sprzęt i wyroby medyczne stosowane przy pobieraniu materiału biologicznego należy poddać utylizacji zgodnie z procedurą obowiązującą w placówce pobierającej materiał.

 CENTRUM ZDROWIA DZIECKA	STANDARDOWA PROCEDURA OPERACYJNA	PX_ZBK;QP2	
Instytut „Pomnik – Centrum Zdrowia Dziecka” Al. Dzieci Polskich 20 04 – 730 Warszawa	POBIERANIE I TRANSPORT MATERIAŁU DO BADAŃ LABORATORYJNYCH	Wydanie nr: 1 z dnia: 2026.03.06	
1. PRACOWNIA TERAPII MONITOROWANEJ, FARMAKOKINETYKI KLINICZNEJ I TOKSYKOLOGII 2. PRACOWNIA WAD METABOLIZMU 3. PRACOWNIA DIAGNOSTYKI ZABURZEŃ METABOLIZMU I STEROIDOGENEZY 4. PRACOWNIA IMMUNOCHEMII I ALERGOLOGII KLINICZNEJ		Strona	Liczba załączników
3 z 13		4	
Proces: MEDYCZNA DIAGNOSTYKA LABORATORYJNA ZAKŁAD BIOCHEMII KLINICZNEJ			

15. Odnotowanie daty i godziny pobrania materiału do badań i przekazania do transportu oznacza zakończenie procesu pobierania materiału do badań i rozpoczyna proces przekazania materiału do transportu.
16. Zlecenie na badania laboratoryjne nie może mieć bezpośredniego kontaktu z materiałem biologicznym i powinno być dostarczone równocześnie w zabezpieczonej oddzielnej kopercie, folii ochronnej lub elektronicznie.
17. Materiał do badań laboratoryjnych można transportować do poszczególnych Pracowni Zakładu Biochemii Klinicznej w godzinach 8.00-15.00:
- a. za pośrednictwem poczty pneumatycznej,
  - b. za pośrednictwem windy,
  - c. bezpośrednio do poszczególnych Pracowni przez upoważnione osoby.
18. Po godzinie 15.00 materiał transportowany jest do Laboratorium Badań Podstawowych IPCZD zgodnie z aktualną procedurą PX_LBP;QP2 – Pobieranie i transport materiału biologicznego, a następnie przekazywany do Zakładu Biochemii Klinicznej następnego dnia roboczego zgodnie z niniejszą procedurą.
19. Materiał do badań laboratoryjnych - niezależnie od sposobu transportu - transportują wyłącznie osoby przeszkolone i wyznaczone przez podmiot zlecający.
20. Próbkę materiału biologicznego należy:
- a. w przypadku transportu za pośrednictwem poczty pneumatycznej - szczelnie zamknąć, włożyć do jednorazowego worka foliowego oznaczonego jako materiał potencjalnie zakaźny, starannie zakleić i umieścić w pojemniku pocztowym (zawartość należy zabezpieczyć przed przesuwaniem wewnątrz pojemnika);
  - b. w przypadku transportu za pośrednictwem windy/dźwigu towarowego - szczelnie zamknąć i wstawić do odpowiedniego statywu umieszczonego w windzie w pozycji pionowej z korkiem zwróconym ku górze;
  - c. w przypadku transportu bezpośrednio do Pracowni przez osoby upoważnione - szczelnie zamknąć, wstawić do statywu w pozycji pionowej korkiem zwróconym ku górze i umieścić w opakowaniu przeznaczonym do transportu materiału biologicznego (zamykany pojemnik z opisem „Materiał zakaźny”).
21. Materiał do badań należy transportować w standardowej temperaturze pokojowej 18–25°C, zgodnie z punktem 19 niniejszej procedury. W sytuacjach wymagających warunków niestandardowych (np. obniżonej temperatury, lodu, utrzymania 37°C) materiał należy transportować zgodnie z wyjątkami określonymi poniżej oraz w załącznikach do niniejszej procedury pt. „Szczegółowe zasady pobierania i transportu materiału biologicznego do badań”, właściwymi dla poszczególnych pracowni ZBK.

 CENTRUM ZDROWIA DZIECKA	STANDARDOWA PROCEDURA OPERACYJNA	PX_ZBK;QP2		
Instytut „Pomnik – Centrum Zdrowia Dziecka” Al. Dzieci Polskich 20 04 – 730 Warszawa	<p style="text-align: center;">POBIERANIE I TRANSPORT MATERIAŁU DO BADAŃ LABORATORYJNYCH</p>		Wydanie nr: 1 z dnia: 2026.03.06	
1. PRACOWNIA TERAPII MONITOROWANEJ, FARMAKOKINETYKI KLINICZNEJ I TOKSYKOLOGII 2. PRACOWNIA WAD METABOLIZMU 3. PRACOWNIA DIAGNOSTYKI ZABURZEŃ METABOLIZMU I STEROIDOGENEZY 4. PRACOWNIA IMMUNOCHEMII I ALERGOLOGII KLINICZNEJ			Strona	Liczba załączników
		4 z 13	4	
Proces: MEDYCZNA DIAGNOSTYKA LABORATORYJNA ZAKŁAD BIOCHEMII KLINICZNEJ				

22. Nie należy przetrzymywać pobranego materiału biologicznego w miejscu pobrania - należy dostarczyć go bezpośrednio po pobraniu do właściwej Pracowni Zakładu Biochemii Klinicznej.
23. W przypadku konieczności przetrzymania materiału w miejscu pobrania należy pilnie skontaktować się z Pracownią wykonującą dane badanie w celu ustalenia warunków przechowywania danego materiału (procedura PX_ZBK;QP5 - Przechowywanie materiału do badań laboratoryjnych).
24. Materiał do badań musi być transportowany w warunkach niezmiwiających jego właściwości. Dopuszczalny czas i warunki transportu materiału do badań laboratoryjnych określono poniżej:
  - a. Krew pełną EDTA/ aktywator krzepnięcia - pobraną w Oddziale/Poradni/Punkcie Pobrań IPCZD należy dostarczyć do Zakładu Biochemii Klinicznej w ciągu 1 godziny w warunkach określonych punkcie 20 niniejszej procedury lub we właściwym załączniku tej procedury. Transport krwi pełnej z osódków zewnętrznych możliwy jest jedynie po uprzednim kontakcie z Pracownią wykonującą konkretne badanie;
  - b. Próbki surowicy i/lub osocza zabezpieczone przez LBP po godzinie 15.00 przekazywane są do Zakładu Biochemii Klinicznej przez wyznaczonego pracownika LBP następnego dnia roboczego w warunkach określonych w niniejszej procedurze oraz załączniku właściwym dla danej pracowni.
  - c. Próbki surowicy i/lub osocza z osódków zewnętrznych należy transportować w warunkach zamrożenia (minimum -20°C) przez czas nie dłuższy niż 48 godzin;
  - d. Osocze na oznaczenie S-adenozylometioniny (SAM) i S-adenozylhomocysteiny (SAH) należy transportować w stanie zamrożenia w suchym lodzie nie dłużej niż 30 minut; z osódków zewnętrznych materiał należy dostarczyć do Zakładu Biochemii klinicznej w stanie zamrożenia w suchym lodzie w ciągu 48 godzin;
  - e. Heparinizowane osocze na oznaczenie 7,8-dehydrocholesterolu (DHC) należy zabezpieczyć przed dostępem światła (np. próbkę owinać folią aluminiową) i dostarczyć do Zakładu Biochemii Klinicznej w ciągu 1 godziny w warunkach określonych we właściwym załączniku do niniejszej procedury.
  - f. Krew na ACTH musi być dostarczona do laboratorium w ciągu 20 minut od pobrania (konieczny transport w lodzie); w przypadku dłuższego czasu transportu krew należy odwirować w temperaturze 4°C i odciągnąć osocze niezwłocznie po odwirowaniu; osocze transportować w temperaturze 2-8°C nie dłużej niż 3 godziny lub w warunkach zamrożenia (minimum -15°C) nie dłużej niż 48 godzin;
  - g. Krew na oznaczenie stężenia reniny należy dostarczyć do Zakładu Biochemii Klinicznej w ciągu 30 minut od pobrania (transportować w temperaturze pokojowej - **nie schładzać!**); w przypadku dłuższego czasu transportu krew należy odwirować

 CENTRUM ZDROWIA DZIECKA	STANDARDOWA PROCEDURA OPERACYJNA	PX_ZBK;QP2	
Instytut „Pomnik – Centrum Zdrowia Dziecka” Al. Dzieci Polskich 20 04 – 730 Warszawa	POBIERANIE I TRANSPORT MATERIAŁU DO BADAŃ LABORATORYJNYCH	Wydanie nr: 1 z dnia: 2026.03.06	
1. PRACOWNIA TERAPII MONITOROWANEJ, FARMAKOKINETYKI KLINICZNEJ I TOKSYKOLOGII 2. PRACOWNIA WAD METABOLIZMU 3. PRACOWNIA DIAGNOSTYKI ZABURZEŃ METABOLIZMU I STEROIDOGENEZY 4. PRACOWNIA IMMUNOCHEMII I ALERGOLOGII KLINICZNEJ		Strona	Liczba załączników
5 z 13		4	
Proces: MEDYCZNA DIAGNOSTYKA LABORATORYJNA ZAKŁAD BIOCHEMII KLINICZNEJ			

- w temperaturze pokojowej, odciągnąć osocze niezwłocznie po odwirowaniu i zamrozić; osocze transportować w warunkach zamrożenia (minimum -15°C) nie dłużej niż 48 godzin; nie przechowywać materiału (zarówno krwi pełnej, jak i osocza) w temperaturze $2-8^{\circ}\text{C}$
- h. Mocz przeznaczony do transportu może być przechowywany do 48 godzin w temperaturze $2-8^{\circ}\text{C}$; w przypadku dłuższego przechowywania mocz powinien być zamrożony w temperaturze minimum -15°C ; mocz zamrożony (wskazany transport w suchym lodzie oraz) świeży (transport w temperaturze $2-8^{\circ}\text{C}$ powinien być transportowany w pojemniku z lodem nie dłużej niż 24 godziny;
  - i. Płyn mózgowo-rdzeniowy
    - i. Płyn mózgowo-rdzeniowy (PMR) pobrany celem oznaczenia aminokwasów należy przynosić w pojemniku z lodem i dostarczyć do Zakładu Biochemii Klinicznej w czasie 30 minut od pobrania; PMR z ośrodków zewnętrznych należy dostarczyć do Zakładu Biochemii Klinicznej w stanie zamrożenia w suchym lodzie w ciągu 48 godzin. Ze względu na unikatowy charakter materiału do badań transport pocztą pneumatyczną nie jest wskazany. Zalecany transport bezpośrednio do poszczególnych Pracowni przez upoważnione osoby.
    - ii. Płyn mózgowo-rdzeniowy (PMR) w celu oznaczenia neurotransmiterów pobierany jest według ściśle określonej procedury tylko w obecności pracownika Pracowni wykonującej oznaczenie w warunkach określonych we właściwym załączniku do niniejszej procedury. Poszczególne frakcje PMR natychmiast po pobraniu są zamrażane w ciekłym azocie i w takich warunkach transportowane do Pracowni; nie dopuszcza się transportu PMR z ośrodków zewnętrznych. Ze względu na unikatowy charakter materiału do badań transport pocztą pneumatyczną nie jest wskazany. Zalecany transport bezpośrednio do poszczególnych Pracowni przez upoważnione osoby.
  - j. Materiał biopsyjny wątroby na oznaczenie lipidów oraz estrów cholesterolu po pobraniu transportowany jest przez pracownika Pracowni wykonującej oznaczenie w pojemniku umieszczonym w lodzie, a następnie zamrażany w ciekłym azocie i przechowywany do czasu oznaczenia w temperaturze minimum -80°C ; materiał z ośrodków zewnętrznych należy dostarczyć do Zakładu Biochemii Klinicznej w warunkach zamrożenia w suchym lodzie w ciągu 48 godzin.
  - k. Płyny z jam ciała pobrane w kierunku badania chylomikronów należy transportować w temperaturze $2-8^{\circ}\text{C}$ i dostarczyć w ciągu 48 godzin;

 CENTRUM ZDROWIA DZIECKA	STANDARDOWA PROCEDURA OPERACYJNA	PX_ZBK;QP2	
Instytut „Pomnik – Centrum Zdrowia Dziecka” Al. Dzieci Polskich 20 04 – 730 Warszawa	POBIERANIE I TRANSPORT MATERIAŁU DO BADAŃ LABORATORYJNYCH	Wydanie nr: 1 z dnia: 2026.03.06	
1. PRACOWNIA TERAPII MONITOROWANEJ, FARMAKOKINETYKI KLINICZNEJ I TOKSYKOLOGII 2. PRACOWNIA WAD METABOLIZMU 3. PRACOWNIA DIAGNOSTYKI ZABURZEŃ METABOLIZMU I STEROIDOGENEZY 4. PRACOWNIA IMMUNOCHEMII I ALERGOLOGII KLINICZNEJ		Strona	Liczba załączników
6 z 13		4	
Proces: MEDYCZNA DIAGNOSTYKA LABORATORYJNA ZAKŁAD BIOCHEMII KLINICZNEJ			

- l. Sucha kropla krwi na bibule – kroplę krwi naniesioną na bibułę i wysuszoną można transportować w temperaturze pokojowej w kopercie po zabezpieczeniu przed wilgocią czystą torebką foliową i dostarczyć w czasie nie dłuższym niż 3 dni;
  - m. Kał pobrany na oznaczenie kalprotektyny może być transportowany w temperaturze pokojowej w ciągu 4-5 godzin od pobrania; kał może być przechowywany: do 5 dni - w temperaturze 0-8°C, do 6 miesięcy - w stanie zamrożenia w temperaturze minimum -15°C, do 12 miesięcy - w stanie zamrożenia w temperaturze -70 - -80°C.
25. Postępowanie w celu minimalizacji skutków skażenia w przypadku uszkodzenia próbki lub pojemnika, lub opakowania zbiorczego transportowanego materiału biologicznego i sposobu dekontaminacji w przypadku ich skażenia:
- a. W przypadku uszkodzenia opakowania przeznaczonego do transportu materiału biologicznego lub próbki materiału do badania laboratoryjnego, do którego doszło na terenie IPCZD, należy wezwać serwis sprzątająco-interwencyjny (tel. 17-46) w celu minimalizacji skutków skażenia. Przeprowadzenie dezynfekcji powierzchni zanieczyszczonej materiałem biologicznym realizowane jest w oparciu o aktualną Instrukcję postępowania przeciwepidemicznego w Instytucie „Pomnik-Centrum Zdrowia Dziecka” w zakresie przeprowadzenia dezynfekcji powierzchni zanieczyszczonej materiałem biologicznym.
  - b. W przypadku, gdy w czasie transportu za pośrednictwem poczty pneumatycznej dojdzie do zabrudzenia materiałem biologicznym jednorazowego woreczka foliowego, odbiorca opróżnia zawartość pojemnika i utylizuje materiał biologiczny zgodnie z Zarządzeniem Dyrektora Instytutu „Pomnik - Centrum Zdrowia Dziecka” w sprawie wprowadzenia Programu Gospodarki Odpadami w Instytucie „Pomnik - Centrum Zdrowia Dziecka”, wykonuje dezynfekcję pojemnika pocztowego nawet, gdy nie nosi on widocznych śladów zanieczyszczeń i odsyła pusty, zdezynfekowany pojemnik do nadawcy. Zleceniobiorca bezzwłocznie zawiadamia o tym fakcie zleceniodawcę i ustala z nim dalsze postępowanie.
  - c. W przypadku zanieczyszczenia pojemnika poczty pneumatycznej materiałem biologicznym, zleceniobiorca wycofuje pojemnik z użytkowania i przekazuje do dezynfekcji do Działu Centralnej Sterylizacji i Dezynfekcji. Z uwagi na fakt, że w takim przypadku konieczne jest zatrzymanie i przeprowadzenie dezynfekcji instalacji poczty pneumatycznej, zleceniobiorca powiadamia o tym administratora poczty pneumatycznej pod numerem telefonu 16-04 lub 73-36, a w godzinach dyżurowych (po godzinie 15:35 oraz w dni świąteczne i wolne od pracy) Centralną Dyspozytornię pod numerami telefonu 14-55, 14-88).

 CENTRUM ZDROWIA DZIECKA	STANDARDOWA PROCEDURA OPERACYJNA	PX_ZBK;QP2	
Instytut „Pomnik – Centrum Zdrowia Dziecka” Al. Dzieci Polskich 20 04 – 730 Warszawa	POBIERANIE I TRANSPORT MATERIAŁU DO BADAŃ LABORATORYJNYCH	Wydanie nr: 1 z dnia: 2026.03.06	
1. PRACOWNIA TERAPII MONITOROWANEJ, FARMAKOKINETYKI KLINICZNEJ I TOKSYKOLOGII 2. PRACOWNIA WAD METABOLIZMU 3. PRACOWNIA DIAGNOSTYKI ZABURZEŃ METABOLIZMU I STEROIDOGENEZY 4. PRACOWNIA IMMUNOCHEMII I ALERGOLOGII KLINICZNEJ		Strona	Liczba załączników
7 z 13		4	
Proces: MEDYCZNA DIAGNOSTYKA LABORATORYJNA ZAKŁAD BIOCHEMII KLINICZNEJ			

d. W przypadku, gdy pracownik transportujący materiał do badania laboratoryjnego uległ ekspozycji na materiał biologiczny potencjalnie zakaźny, należy postępować zgodnie z aktualnym w IPCZD Postępowaniem po ekspozycji zawodowej na materiał potencjalnie zakaźny (załącznik do Instrukcji postępowania przeciwepidemicznego w Instytucie „Pomnik - Centrum Zdrowia Dziecka”).

26. Bez odpowiedniego, kompletnie i czytelnie wypełnionego zlecenia na badanie laboratoryjne materiał biologiczny nie zostanie przyjęty do badania w Pracowniach Zakładu Biochemii Klinicznej.
27. Zlecenie na badanie laboratoryjne bez prawidłowo pobranego materiału biologicznego nie zostanie przyjęte przez Pracownię Zakładu Biochemii Klinicznej.
28. Z chwilą przyjęcia zlecenia i materiału biologicznego przez pracownika właściwej Pracowni Zakładu Biochemii Klinicznej IPCZD proces transportu zostaje zakończony.

Ogólne zasady pobierania materiału

W celu zapewnienia wiarygodności wyników badań oraz uniknięcia ryzyka kontaminacji pomiędzy różnymi typami probówek, należy przestrzegać zalecanej przez European Federation of Clinical Chemistry and Laboratory Medicine (EFLM) Latin America Confederation of Clinical Biochemistry (COLABIOCLI) oraz rekomendowanej przez Krajową Izbę Diagnostów Laboratoryjnych i Polskie Towarzystwo Diagnostyki Laboratoryjnej kolejności napełniania probówek:

1. Probówki z cytrynianem sodu
2. Probówki bez dodatków lub z aktywatorem skrzepu (surowica)
3. Probówki z heparyną
4. Probówki z EDTA
5. Probówki z inhibitorem glikolizy (np. fluorek sodu)
6. Inne specjalistyczne probówki

Sposób pobierania materiału do badań

a. KREW

1. Krew żylną do badań od pacjentów ambulatoryjnych i szpitalnych najlepiej pobierać jest w godzinach rannych (przed 10.00) - decyzja o czasie pobrania materiału uzależniona jest od celu badania, a interpretacja wyników badania przez lekarza zlecającego powinna uwzględniać czas pobrania (patrz załącznik do procedury- Szczegółowe zasady pobierania materiału do badań);
2. Pacjent powinien być na czczo (po 10-16 godzinnej przerwie w spożywaniu posiłków), po wypoczynku nocnym - informacje szczegółowe: patrz załącznik do procedury: Szczegółowe

 CENTRUM ZDROWIA DZIECKA	STANDARDOWA PROCEDURA OPERACYJNA	PX_ZBK;QP2	
Instytut „Pomnik – Centrum Zdrowia Dziecka” Al. Dzieci Polskich 20 04 – 730 Warszawa	POBIERANIE I TRANSPORT MATERIAŁU DO BADAŃ LABORATORYJNYCH	Wydanie nr: 1 z dnia: 2026.03.06	
1. PRACOWNIA TERAPII MONITOROWANEJ, FARMAKOKINETYKI KLINICZNEJ I TOKSYKOLOGII 2. PRACOWNIA WAD METABOLIZMU 3. PRACOWNIA DIAGNOSTYKI ZABURZEŃ METABOLIZMU I STEROIDOGENEZY 4. PRACOWNIA IMMUNOCHEMII I ALERGOLOGII KLINICZNEJ		Strona	Liczba załączników
8 z 13		4	
Proces: MEDYCZNA DIAGNOSTYKA LABORATORYJNA ZAKŁAD BIOCHEMII KLINICZNEJ			

zasady pobierania materiału do badań. W przypadku noworodków i dzieci do 3 roku życia dopuszcza się 2-3h przerwy od posiłku lub w przypadku noworodków karmienie 1h przed pobraniem jako forma nawodnienia. Możliwe są odstępstwa od ww. reguł zgodnie z zaleceniami lekarza. Kluczowe jest nawodnienie pacjenta oraz przygotowanie psychiczne.

3. Przed pobraniem pacjent powinien unikać wysiłku fizycznego oraz zachować dotychczasową dietę unikając spożywania alkoholu dzień przed badaniem;
4. Należy ograniczyć, przyjąć po pobraniu lub odstawić leki mogące wpływać na poziom ocenianych parametrów, o ile nie zaburzy to procesu terapeutycznego;
5. Przed pobraniem krwi należy odkazić skórę preparatem antyseptycznym w miejscu ukłucia;
6. Krew pobrana do próbki z antykoagulantem wymaga niezwłocznego wymieszania przez jej kilkukrotne obrócenie „górną-dół”;
7. Należy zapobiegać hemolizie poprzez:
  - a. dobór odpowiedniego rozmiaru igieł użytych do ukłucia (dostosowany do stanu żył pacjenta),
  - b. odpowiednią technikę pobrania (nie „wyciskanie” krwi),
  - c. odpowiednie mieszanie krwi pobranej do próbki (nie potrząsać!),
  - d. niezamrażanie krwi pełnej;
8. W przypadku zlecenia pobrania materiału dla różnych parametrów o wspólnych warunkach pobrania należy wykonać tylko jedno pobranie, uwzględniając odpowiednio ilość materiału:
  - a. 1-2 parametry (0,2 - 0,4 ml surowicy/osocza) - próbka próżniowa o objętości 1,2 ml,
  - b. 3 parametry (0,5 - 1,0 ml surowicy/osocza) - próbka próżniowa o objętości 2,7 ml,
  - c. 4-6 parametrów (1,5 - 2,0 ml surowicy/osocza) - próbka próżniowa o objętości 4,9 ml,
  - d. więcej niż 6 parametrów (3,0 - 3,5 ml surowicy/osocza) - próbka próżniowa o objętości 7,5 ml,
  - e. do badania autoprzeciwciał należy pobrać 2,7 ml krwi niezależnie od liczby badań.

b. MOCZ – jednorazowa próbka

1. Do badania ogólnego moczu pozyskiwany jest:
  - a. z pierwszej porannej mikcji,
  - b. po wypoczynku nocnym,
  - c. przy zachowaniu dotychczasowej diety,

 CENTRUM ZDROWIA DZIECKA	STANDARDOWA PROCEDURA OPERACYJNA	PX_ZBK;QP2	
Instytut „Pomnik – Centrum Zdrowia Dziecka” Al. Dzieci Polskich 20 04 – 730 Warszawa	POBIERANIE I TRANSPORT MATERIAŁU DO BADAŃ LABORATORYJNYCH	Wydanie nr: 1 z dnia: 2026.03.06	
1. PRACOWNIA TERAPII MONITOROWANEJ, FARMAKOKINETYKI KLINICZNEJ I TOKSYKOLOGII 2. PRACOWNIA WAD METABOLIZMU 3. PRACOWNIA DIAGNOSTYKI ZABURZEŃ METABOLIZMU I STEROIDOGENEZY 4. PRACOWNIA IMMUNOCHEMII I ALERGOLOGII KLINICZNEJ		Strona	Liczba załączników
9 z 13		4	
Proces: MEDYCZNA DIAGNOSTYKA LABORATORYJNA ZAKŁAD BIOCHEMII KLINICZNEJ			

- d. przed leczeniem lub po ewentualnym odstawieniu leków mogących wpływać na poziom mierzonego składnika, o ile nie zaburza to procesu terapeutycznego,
2. do badania peptydów glutenowych mocz pozyskiwany jest w dowolnym momencie.

c. MOCZ – dobową zbiórka (DZM) na profil steroidowy

1. Zbiórka moczu:
- a. mocz należy zbierać przez 24 godziny do dużego, czystego pojemnika bez środka konserwującego (w aptekach dostępne są specjalne, wyskalowane pojemniki na dobową zbiórkę moczu) i przechowywać w temperaturze 2-4°C;
  - b. należy zbierać wszystkie porcje moczu uzyskane w ciągu 24 godzin, tzn.:
    - i. I dzień - (rano, np. godzina 6.00): pierwszy mocz po przebudzeniu oddać do toalety, a wszystkie następne porcje moczu oddawane w ciągu dnia, wieczoru, ewentualnie w nocy dolewać do pojemnika,
    - ii. II dzień - (rano, np. godzina 6.00): po przebudzeniu oddać mocz do pojemnika na dobową zbiórkę moczu - jest to koniec dobowej zbiórki moczu;
  - c. u dziewcząt i kobiet miesiączkujących dobową zbiórkę moczu (dotyczy to tylko profilu steroidowego) wykonuje się w 7-9 dniu cyklu (1-szy dzień miesiączki liczy się jako 1-szy dzień cyklu);
2. Mierzenie objętości:
- a. po zakończonej zbiórce całość należy wymieszać w jednym pojemniku,
  - b. zmierzyć objętość całkowitą i zapisać wynik,
  - c. dokładnie wymieszać i odlać ok. 70 ml do jednorazowego pojemnika na mocz (objętość pojemnika 100 ml) – pacjenci prywatni mogą nabyć pojemnik w aptece,
  - d. odpowiednio oznaczyć zgodnie z niniejszą procedurą i dostarczyć do laboratorium.

d. KAŁ

1. Kał do oceny kalprotektyny i elastazy:
- a. pobrany o każdej porze dnia i przechowywany w lodówce,
  - b. przy zachowaniu dotychczasowej diety,
  - c. przed leczeniem lub po ewentualnym odstawieniu leków przeciwzapalnych, biologicznych mogących wpływać na poziom mierzonego składnika, o ile nie zaburza to procesu terapeutycznego.

e. PŁYNY Z JAM CIAŁA

1. Płyn z jam ciała (opłucna, otrzewna) w celu badania chylomikronów:
- a. pobrany o każdej porze dnia i przechowywany w lodówce,

 CENTRUM ZDROWIA DZIECKA	STANDARDOWA PROCEDURA OPERACYJNA	PX_ZBK;QP2	
Instytut „Pomnik – Centrum Zdrowia Dziecka” Al. Dzieci Polskich 20 04 – 730 Warszawa	POBIERANIE I TRANSPORT MATERIAŁU DO BADAŃ LABORATORYJNYCH	Wydanie nr: 1 z dnia: 2026.03.06	
1. PRACOWNIA TERAPII MONITOROWANEJ, FARMAKOKINETYKI KLINICZNEJ I TOKSYKOLOGII 2. PRACOWNIA WAD METABOLIZMU 3. PRACOWNIA DIAGNOSTYKI ZABURZEŃ METABOLIZMU I STEROIDOGENEZY 4. PRACOWNIA IMMUNOCHEMII I ALERGOLOGII KLINICZNEJ		Strona	Liczba załączników
10 z 13		4	
Proces: MEDYCZNA DIAGNOSTYKA LABORATORYJNA ZAKŁAD BIOCHEMII KLINICZNEJ			

b. przy zachowaniu dotychczasowej diety.

Pobranie płynów z jam ciała odbywa się wyłącznie poprzez procedury inwazyjne. Zgodnie z obowiązującymi przepisami oraz standardami praktyki klinicznej, czynności te mogą być wykonywane wyłącznie przez lekarza posiadającego odpowiednie kwalifikacje oraz uprawnienia do przeprowadzania procedur naruszających ciągłość tkanek.

f. PŁYN MÓZGOWO- RDZENIOWY

1. Płyn mózgowo-rdzeniowy (PMR) pobrany celem oznaczenia aminokwasów,
  - a. pobrany o każdej porze dnia dostarczony do Pracowni w czasie 30 minut od pobrania
  - b. przy zachowaniu dotychczasowej diety.
2. Płyn mózgowo-rdzeniowy (PMR) pobrany celem oznaczenia neurotransmiterów.
  - a. pobrany o każdej porze dnia tylko w obecności pracownika Pracowni wykonującej oznaczenie
  - b. przy zachowaniu dotychczasowej diety.

PMR pobierany jest według ściśle określonej procedury w przypadku neurotransmiterów tylko w obecności pracownika Pracowni wykonującej oznaczenie. Pobranie płynu mózgowo-rdzeniowego (PMR) realizowane jest wyłącznie poprzez wykonanie punkcji lędźwiowej, będącej procedurą medyczną o wysokim stopniu inwazyjności. Czynność ta może być wykonywana wyłącznie przez lekarza posiadającego odpowiednie kwalifikacje oraz uprawnienia do przeprowadzania procedur naruszających ciągłość tkanek.

Osoby uprawnione do pobierania materiału do badań

Pobieranie materiału do badań laboratoryjnych może być wykonywane wyłącznie przez osoby posiadające kwalifikacje potwierdzone wymaganym wykształceniem i przygotowaniem zawodowym. Do pobierania materiału są uprawnieni:

- diagności laboratoryjni,
- lekarze posiadający prawo wykonywania zawodu,
- Pielęgniarki i położne,
- Ratownicy medyczni,
- technicy medyczni.

-Szczegółowe zasady pobierania i transportu materiału do badań

Szczegółowe zasady pobierania i transportu opisano w załącznikach do niniejszej procedury:

 CENTRUM ZDROWIA DZIECKA	STANDARDOWA PROCEDURA OPERACYJNA	PX_ZBK;QP2	
Instytut „Pomnik – Centrum Zdrowia Dziecka” Al. Dzieci Polskich 20 04 – 730 Warszawa	POBIERANIE I TRANSPORT MATERIAŁU DO BADAŃ LABORATORYJNYCH	Wydanie nr: 1 z dnia: 2026.03.06	
1. PRACOWNIA TERAPII MONITOROWANEJ, FARMAKOKINETYKI KLINICZNEJ I TOKSYKOLOGII 2. PRACOWNIA WAD METABOLIZMU 3. PRACOWNIA DIAGNOSTYKI ZABURZEŃ METABOLIZMU I STEROIDOGENEZY 4. PRACOWNIA IMMUNOCHEMII I ALERGOLOGII KLINICZNEJ		Strona	Liczba załączników
11 z 13		4	
Proces: MEDYCZNA DIAGNOSTYKA LABORATORYJNA ZAKŁAD BIOCHEMII KLINICZNEJ			

1. PX_ZBK;QP2;FP1 – Szczegółowe zasady pobierania materiału biologicznego do badań wykonywanych w Pracowni Terapii Monitorowanej, Farmakokinetyki Klinicznej i Toksykologii;
2. PX_ZBK;QP2;FP2 – Szczegółowe zasady pobierania materiału biologicznego do badań wykonywanych w Pracowni Wad Metabolizmu;
3. PX_ZBK;QP2;FP3 – Szczegółowe zasady pobierania materiału biologicznego do badań wykonywanych w Pracowni Diagnostyki Zaburzeń Metabolizmu i Steroidogenezy;
4. PX_ZBK;QP2;FP4 – Szczegółowe zasady pobierania materiału biologicznego do badań wykonywanych w Pracowni Immunochemii i Alergologii Klinicznej.

V. Załączniki

1. PX_ZBK;QP2;FP1 – Szczegółowe zasady pobierania materiału biologicznego do badań wykonywanych w Pracowni Terapii Monitorowanej, Farmakokinetyki Klinicznej i Toksykologii;
2. PX_ZBK;QP2;FP2 – Szczegółowe zasady pobierania materiału biologicznego do badań wykonywanych w Pracowni Wad Metabolizmu;
3. PX_ZBK;QP2;FP3 – Szczegółowe zasady pobierania materiału biologicznego do badań wykonywanych w Pracowni Diagnostyki Zaburzeń Metabolizmu i Steroidogenezy;
4. PX_ZBK;QP2;FP4 – Szczegółowe zasady pobierania materiału biologicznego do badań wykonywanych w Pracowni Immunochemii i Alergologii Klinicznej.

VI. Dokumenty powiązane i przywołane

1. Ustawa z dnia 15 września 2022 r. o medycynie laboratoryjnej (Dz.U. 2022 r., poz. 2280 z późn. zm.);
2. Rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 30 czerwca 2025 r. w sprawie standardów jakości dla laboratoriów (Dz.U. 2025 poz. 961)
3. Rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 22 grudnia 2023 r. w sprawie wykazu zabiegów i czynności polegających na pobraniu od pacjenta materiału biologicznego do badań laboratoryjnych oraz osób uprawnionych do ich wykonywania.
4. Zarządzenie nr 19/25 Dyrektora Instytutu „Pomnik - Centrum Zdrowia Dziecka” w sprawie wprowadzenia Programu Gospodarki Odpadami w Instytucie „Pomnik - Centrum Zdrowia Dziecka”.
5. PX_ZBK;QP2;IP1- Instrukcja wykonania dobowej zbiórki moczu.
6. PX_LBP;QP2 – Pobieranie i transport materiału biologicznego
7. PX_ZBK;QP5 - Przechowywanie materiału do badań laboratoryjnych

 CENTRUM ZDROWIA DZIECKA	STANDARDOWA PROCEDURA OPERACYJNA	PX_ZBK;QP2	
Instytut „Pomnik – Centrum Zdrowia Dziecka” Al. Dzieci Polskich 20 04 – 730 Warszawa	POBIERANIE I TRANSPORT MATERIAŁU DO BADAŃ LABORATORYJNYCH	Wydanie nr: 1 z dnia: 2026.03.06	
1. PRACOWNIA TERAPII MONITOROWANEJ, FARMAKOKINETYKI KLINICZNEJ I TOKSYKOLOGII 2. PRACOWNIA WAD METABOLIZMU 3. PRACOWNIA DIAGNOSTYKI ZABURZEŃ METABOLIZMU I STEROIDOGENEZY 4. PRACOWNIA IMMUNOCHEMII I ALERGOLOGII KLINICZNEJ		Strona	Liczba załączników
12 z 13		4	
Proces: MEDYCZNA DIAGNOSTYKA LABORATORYJNA ZAKŁAD BIOCHEMII KLINICZNEJ			

VII. Wdrożenie procedury do stosowania

1. Pracownicy IPCZD fakt zapoznania z niniejszą procedurą potwierdzają podpisem na formularzu PII;QP1;FP3 Formularz potwierdzenia zapoznania z procedurą/instrukcją.
2. Kierownicy komórek organizacyjnych IPCZD objętych zakresem stosowania procedury, zobowiązani są do zapoznania z treścią procedury podległych pracowników i nadzoru nad przestrzeganiem przez nich zawartych w niej zapisów. Kierownik komórki jest odpowiedzialny za przekazanie kopii listy zapoznanych z procedurą pracowników do Zakładu Biochemii Klinicznej.
3. Sekcja Wsparcia Pracy Klinicznej jest odpowiedzialna za przesłanie zleceniodawcom zewnętrznym pisma informującego o zamieszczeniu na stronie internetowej IPCZD aktualnych procedur wraz ze wzorem oświadczenia dotyczącego zapoznania pracowników z mającymi zastosowanie procedurami. Zleceniodawcy zewnętrzni po zapoznaniu personelu z treścią procedury, są zobowiązani do odesłania podpisanego oświadczenia, o którym mowa w niniejszym punkcie. Sekcja Wsparcia Pracy Klinicznej jest odpowiedzialna za przekazanie kopii ww. oświadczenia do Zakładu Biochemii Klinicznej.

Instytut „Pomnik – Centrum
Zdrowia Dziecka”
Al. Dzieci Polskich 20
04 – 730 Warszawa

Wydanie nr: **1**
z dnia: **2026.03.06**

1. PRACOWNIA TERAPII MONITOROWANEJ, FARMAKOKINETYKI KLINICZNEJ I TOKSYKOLOGII
2. PRACOWNIA WAD METABOLIZMU
3. PRACOWNIA DIAGNOSTYKI ZABURZEŃ METABOLIZMU I STEROIDOGENEZY
4. PRACOWNIA IMMUNOCHEMII I ALERGOLOGII KLINICZNEJ

**POBIERANIE I TRANSPORT
MATERIAŁU DO BADAŃ
LABORATORYJNYCH**

Strona Liczba
załączników

13 z 13 **4**

Proces: **MEDYCZNA DIAGNOSTYKA LABORATORYJNA
ZAKŁAD BIOCHEMII KLINICZNEJ**

Opracował	Sprawdził pod kątem merytorycznym				Sprawdził pod kątem formalnym	Zatwierdził
Młodszy Asystent – Diagnosta laboratoryjny	Zastępca Kierownika Zakładu Biochemii Klinicznej	Kierownik Sekcji Wsparcia Pracy Klinicznej	Z-ca Dyrektora ds. Pielęgniarstwa	Z-ca Dyrektora ds. Klinicznych	Pełnomocnik Dyrektora ds. Systemu Zarządzania Jakością	Dyrektor Instytutu „Pomnik-Centrum Zdrowia Dziecka”
mgr Lena Staniszevska	dr n. med. Anna Siejka	mgr Dagmara Gluch	mgr Izabela Banasek	dr n.med. Zbigniew Kulaga	mgr inż. Anna Barańska	dr n. med. Marek Migdał
Data: 16.02.2026 Podpis i pieczęć: mgr LENA STANISZEVSKA DIAGNOSTA LABORATORYJNY 007951	Data: 17.02.2026 Podpis i pieczęć: Z-ca KIEROWNIKA Zakładu Biochemii Klinicznej dr n.med. Anna Siejka	Data: 02-25 Podpis i pieczęć: Kierownik Sekcji Wsparcia Pracy Klinicznej mgr Dagmara Gluch	Data: 28 LUT 2026 Podpis i pieczęć: Z-ca DOKTORKA ds. Klinicznych mgr n. med. Zbigniew Kulaga	Data: 04 MAR 2026 Podpis i pieczęć: Z-ca Dyrektora ds. Pielęgniarstwa mgr Izabela Banasek	Data: 04.03.26 Podpis i pieczęć: mgr inż. Anna Barańska	Data: 04.03.26 Podpis i pieczęć: DYREKTOR Instytutu „Pomnik-Centrum Zdrowia Dziecka” dr n. med. Marek Migdał

2026-02-25

Wzrost
PKT-VII-151-3
s. 10
Kodowa skr. Złotkowskiej...